

HOTĂRÂREA CURȚII
DIN 23 IANUARIE 1975¹

Filippo Galli
(cerere pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare, formulată de Pretore di Roma)

Cauza 31/74

În cauza 31/74,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către Pretore de Roma, a opta cameră penală, pentru pronunțarea, în procedura pendinte în fața acestei instanțe, împotriva lui

FILIPPO GALLI,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolelor 2, 3, 5, paragraful al doilea, 30, 39, alineatul (1) și 40 alineatul (3) din Tratatul CEE, precum și a dispozițiilor Regulamentelor nr. 120/67 din 13 iunie 1967 (JO p. 2269) și 136/66 din 22 septembrie 1966 (JO p. 3025) ale Consiliului

CURTEA,

constituită din R. Lecourt, președinte, J. Mertens de Wilmars (raportor) și Mackenzie Stuart, președinți de cameră, A. M. Donner, R. Monaco, P. Pescatore și H. Kutscher, judecători,

avocat general: J.-P. Warner

grefier: A. Van Houtte,

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

1 Întrucât, prin ordonanța din 26 aprilie 1974, primită la grefa Curții la 13 mai, Pretore di Roma a adresat, în temeiul articolului 177 al tratatului CEE, mai multe întrebări privind interpretarea articolelor 2, 3, 5, paragraful al doilea, 30, 39 alineatul (1) și 40 alineatul (3) din acest tratat, precum și a dispozițiilor Regulamentului nr. 120/67 al Consiliului din 13 iunie 1967 privind organizarea comună a piețelor în sectorul cerealelor (JO, p. 2269) și ale Regulamentului nr. 136/66 al Consiliului din 22 septembrie 1966 privind organizarea comună a piețelor în sectorul uleiurilor și grăsimilor (JO, p. 3025);

2 întrucât aceste întrebări au fost ridicate în cadrul unei urmăriri penale împotriva unui operator economic acuzat că ar fi încălcat, cu ocazia vânzării de cereale și făină derivate din semințe oleaginoase, dispozițiile Decretului-lege italian nr. 425 din 24 iulie 1973 (GU nr. 189 din 24 iulie 1973) privind controlul prețurilor bunurilor produse sau distribuite de marile întreprinderi;

3 întrucât acest decret-lege impunea întreprinderilor comerciale producătoare sau distribuitoare de bunuri vândute în funcție de greutate, măsură sau număr, și a căror cifră de afaceri în timpul

¹ Limba de procedură: italiana.

primului semestru al anului 1973 depășise 5 miliarde de lire, să depună un barem de prețuri care putea fi modificat numai după 60 de zile de la notificarea autorităților competente și cu condiția ca acestea să nu ridice vreo obiecție în timpul acestei perioade;

4 întrucât, conform constatărilor instanței naționale, produsele care au fost vândute cu încălcarea decretului-lege menționat sunt cereale, cărora li se aplică Regulamentul nr. 120/67, și făină derivată din semințe oleaginoase, cărora li se aplică Regulamentul nr. 136/66;

întrucât răspunsul la întrebările adresate trebuie să îi permită instanței naționale să hotărască cu privire la compatibilitatea cu tratatul și cu Regulamentele nr. 120/67 și 136/66 a dispozițiilor **D**ecretului-lege nr. 425, în măsura în care acestea se aplică produselor menționate;

5 întrucât primele patru întrebări (a, b, c și d), referitoare la regimul prețurilor aplicabile domeniilor reglementate de Regulamentele nr. 120/67 și 136/66 urmăresc, în esență, să stabilească dacă și în ce măsură un regim de prețuri comunitare instituit în cadrul unei organizări comune a pieței poate eventual să excludă un sistem național de control al prețurilor;

6 întrucât Curtea este întrebată, în același scop, și cu trimitere la articolele 2, 3 și 5, din tratat, dacă principiul liberei circulații a mărfurilor în cadrul pieței comune și interdicția de a izola piețele naționale prin eliminarea obstacolelor în calea realizării unei piețe unice sunt principii fundamentale ale ordinii juridice comunitare care creează, pentru justițiabili, drepturi subiective pe care instanțele naționale sunt obligate să le protejeze în cazul încălcării a acestor drepturi de către statele membre [întrebarea (e)];

7 întrucât Curții i se adresează o întrebare analogă cu privire la articolul 30 din tratat, care interzice restricțiile cantitative la import și toate măsurile cu efect echivalent [întrebarea f (4)];

8 întrucât Regulamentul nr. 120/67 privind cerealele, adoptat în cadrul politicii agricole comune, are ca obiect instituirea unei organizări comune a pieței, în sensul articolului 40 din Tratatul CEE;

întrucât această organizare comună a pieței, astfel cum se subliniază în mod repetat în preambul Regulamentului nr. 120/67, are ca obiect realizarea unei „piețe unice” a cerealelor pentru Comunitate, supuse unei gestionări comune;

9 întrucât pentru a realiza această piață unică, regulamentul a instituit un sistem care cuprinde un ansamblu de norme materiale și de competențe, inclusiv un cadru de organizare care permite depășirea tuturor situațiilor previzibile;

10 întrucât într-adevăr, un loc central în acest sistem îi revine „regimului prețurilor” prevăzut de articolul 1 din regulament și aplicabil, în temeiul articolului 2 alineatul (3), etapei de producție și de comerț cu ridicata;

11 întrucât scopul acestui regim de prețuri este de a permite o libertate completă a schimburilor comerciale în cadrul Comunității și de a reglementa în mod corespunzător schimburile comerciale externe, în conformitate cu obiectivele urmărite de politica agricolă comună;

12 întrucât pentru a garanta libertatea schimburilor comerciale interne, regulamentul cuprinde un ansamblu de dispoziții menite să elimine atât obstacolele în calea liberei circulații a mărfurilor,

cât și toate denaturările comerțului intracomunitar, datorate intervențiilor statelor membre asupra pieței, altele decât cele prevăzute de regulamentul însuși;

13 întrucât acest obiectiv este subliniat de cel de-al cincisprezecelea considerent din preambul, în temeiul căruia „realizarea pieței unice în sectorul cerealelor implică eliminarea, la frontierele interne ale Comunității, a tuturor obstacolelor în calea liberei circulații a mărfurilor în cauză”, precum și de cel de-al șaisprezecelea considerent, în temeiul căruia „instituirea unei piețe unice întemeiate pe un sistem de prețuri comune ar fi pusă în pericol prin acordarea anumitor ajutoare”;

14 întrucât au fost adoptate dispoziții corespunzătoare în acest scop prin articolele 21 și 22 ale regulamentului însuși;

întrucât aceste articole au ca scop transpunerea, în sectorul pieței în cauză, a dispozițiilor articolelor 2, 3, în special literele (a), (d) și (f), 9 și 30 din tratat, care vizează crearea unei piețe unice prin eliminarea tuturor obstacolelor în calea liberei circulații a mărfurilor;

15 întrucât un astfel de regim exclude orice reglementare națională care afectează direct sau indirect, în mod real sau potențial, comerțul intracomunitar;

întrucât, prin urmare, în ceea ce privește în special regimul prețurilor, sunt incompatibile cu regulamentul toate dispozițiile naționale care au efectul de a denatura formarea prețurilor, astfel cum se realizează aceasta în cadrul dispozițiilor comunitare aplicabile;

16 întrucât în afară de dispozițiile materiale referitoare la funcționarea organizării comune a pieței în sectorul în cauză, Regulamentul nr. 120/67 cuprinde un cadru de organizare conceput astfel încât să permită Comunității și statelor membre să reziste tuturor tipurilor de perturbări;

17 întrucât în această privință, este necesar să se sublinieze, în primul rând, faptul că livrarea către consumatori de produse agricole la prețuri rezonabile face parte din obiectivele prevăzute la articolul 39 alineatul (1) din tratat;

18 întrucât, astfel, articolele 19 și 20 din regulament au făcut trimitere în mod expres la situații asemănătoare, autorizând Consiliul să ia toate măsurile corespunzătoare în cazul în care piața Comunității este perturbată sau amenințată să fie perturbată de creșterile de prețuri pe piața mondială, care pun în pericol funcționarea normală a mecanismului de prețuri instituit prin regulament;

19 întrucât articolul 20 indică în mod precis modalitățile unei acțiuni comune la care participă, în cazul unor anumite perturbări grave, Consiliul, Comisia și statele membre;

20 întrucât, în afară de competențele rezervate Consiliului și Comisiei prin regulament, Comisiei îi este încredințată, chiar în temeiul tratatului, o misiune generală de supraveghere și de inițiativă;

21 întrucât, în acest context, este necesar să se atragă din nou atenția asupra funcției de consultare permanentă asigurată, în cadrul gestionării sectorului de piață în cauză, de către „comitetul de gestionare” instituit prin articolul 25 din regulament;

întrucât în afară de sarcinile care îi sunt încredințate în mod specific, comitetul de gestionare poate, într-adevăr, conform articolului 27 din regulament, să examineze orice altă problemă

prezentată acestuia fie de către președinte, fie la inițiativa acestuia, fie la cererea reprezentantului unui stat membru;

22 întrucât cadrul de organizare al Regulamentului nr. 120/67 îi rezervă fiecărui stat membru posibilitatea de a adopta, împreună cu instituțiile comunitare, inițiativele corespunzătoare, în cel scurt termen posibil, în cazul în care funcționarea normală a mecanismelor de prețuri instituie prin regulament este inefficient față de tendințele nedorite constatate în evoluția prețurilor pe propriul teritoriu;

23 întrucât un stat membru nu se poate întemeia pe dispozițiile articolului 103 referitoare la politica conjuncturală, pentru a justifica intervenții unilaterale asupra evoluției prețurilor în domeniul luat în considerare;

24 întrucât, într-adevăr, articolul 103, care vizează politica conjuncturală a statelor membre, nu se referă la domenii devenite deja comune, precum organizarea piețelor agricole;

25 întrucât este necesar să se examineze în continuare dacă observațiile precedente sunt aplicabile, de asemenea, pieței uleiurilor și grăsimilor, care face obiectul Regulamentului nr. 136/66;

26 întrucât acest regulament instituie, la rândul său, o organizare comună a pieței, bazată pe unitatea pieței produselor în cauză, datorită eliminării obstacolelor în calea liberei circulații a mărfurilor, și pe o gestionare comună;

întrucât particularitatea acesteia constă în faptul că, în cazul producțiilor cele mai sensibile, dintre care în special uleiul de măsline, se instituie un regim de prețuri, în timp ce, pentru celelalte produse care intră în sfera de aplicare a regulamentului, acesta prevede doar o protecție vamală în schimburile comerciale cu statele terțe și posibilitatea instituirii unor măsuri de salvagardare în cazul unor perturbări ale pieței;

27 întrucât, deși incompatibilitatea măsurilor naționale menite să influențeze formarea prețurilor poate fi în special aparentă în cazul organizărilor pieței care cuprind un regim comunitar de formare a prețurilor, nu este mai puțin adevărat că însăși existența unei organizări comune a pieței, în sensul articolului 40 alineatul (2) litera (c) are efectul de a preveni adoptarea de către statele membre în respectivul domeniu a unor măsuri unilaterale, care pot afecta comerțul intracomunitar;

28 întrucât articolul 36 din regulament rezervă, de altfel, în mod expres Consiliului competențele necesare pentru a adopta în cadrul organizării comune orice dispoziție de modificare sau de derogare menită să țină seama de „condițiile specifice” în care s-ar putea afla aceste produse;

29 întrucât este necesar să se concluzioneze că, în domeniile reglementate de o organizare comună a pieței - cu atât mai mult, atunci când această organizare se întemeiază pe un regim comun al prețurilor -, statele membre nu mai pot interveni, prin dispoziții naționale adoptate unilateral, în mecanismul formării prețurilor, astfel cum rezultă din organizarea comună;

30 întrucât, prin urmare, un regim național care are efectul de a modifica, printr-o înghețare a prețurilor și cu condiția unei autorizații administrative, formarea prețurilor, astfel cum este prevăzută în cadrul organizării comune a pieței, este incompatibil atât cu regulamentele în cauză,

cât și cu prevederea generală de la articolul 5 paragraful al doilea din tratat, conform căreia statele membre trebuie să se abțină de la orice măsuri „care ar putea pune în pericol” realizarea scopurilor tratatului;

31 întrucât competența de a adopta măsurile necesare pentru a face față creșterii prețurilor pe piețele respective este rezervată instituțiilor comunitare, măsurile unilaterale adoptate de statele membre în acest domeniu nu pot fi impuse persoanelor particulare cărora li se aplică regulamentele comunitare;

32 întrucât singura modalitate compatibilă cu dreptul comunitar care permite statelor membre realizarea, într-un sector reglementat de o organizare comună a pieței, a obiectivelor legislației naționale de a combate creșterea prețurilor constă, prin urmare, în adoptarea la nivel comunitar a inițiativelor corespunzătoare pentru a obține instituirea sau autorizarea, de către autoritatea comunitară competentă, a măsurilor conforme cerințelor pieței unice instituite prin Regulamentele nr. 120/67 și 136/66;

33 întrucât în sectoarele de piață în cauză aceste regulamente asigură, cu un efect direct pentru persoanele particulare, libera circulație a mărfurilor, în special prin eliminarea restricțiilor cantitative și a tuturor măsurilor cu un efect echivalent;

34 întrucât, cu toate acestea, este necesar să se precizeze că regimul prețurilor instituit prin Regulamentele nr. 120/67 și 136/66 se aplică în mod exclusiv etapei de producție și de comerț cu ridicata, astfel încât aceste dispoziții le lasă statelor membre competența - fără a aduce atingere altor dispoziții din tratat - de a lua măsurile corespunzătoare pentru formarea prețurilor în etapele comerțului cu amănuntul și de consum, cu condiția ca acestea să nu pună în pericol obiectivele sau funcționarea organizării comune a pieței în cauză;

35 întrucât, în cele din urmă, se întreabă dacă, în temeiul dispozițiilor coroborate ale articolului 40 alineatul (3) paragraful al doilea din Tratatul CEE, ale articolului 5 și ale Regulamentelor nr. 120/67 și 136/66, se permite statelor membre să adopte, în ceea ce privește controlul prețurilor, dispoziții care au efectul de a stabili discriminări între producătorii sau consumatorii din cadrul Comunității;

36 întrucât articolul 40 alineatul (3) paragraful al doilea stabilește norme care trebuie respectate în cadrul organizării comune a piețelor;

întrucât, fără a aduce atingere aplicării prin analogie a acestei dispoziții organizațiilor naționale care pot continua să existe în anumite sectoare în conformitate cu tratatul, această întrebare referitoare la aprecierea dispozițiilor naționale care intervin în domenii rezervate legislației comunitare rămâne, în acest caz, fără obiect;

Cu privire la cheltuielile de judecată

37 Întrucât cheltuielile efectuate de Guvernul Republicii Italiene și de Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări;

întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura penală din fața Pretore din Roma, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată;

pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebările care i-au fost adresate de către Pretore din Roma prin ordonanța din 26 aprilie 1974, hotărăște:

- 1) În domeniile reglementate de o organizare comună a pieței, în special atunci când această organizare se întemeiază pe un regim comun al prețurilor, statele membre nu mai pot interveni, prin dispoziții naționale adoptate în mod unilateral, în mecanismul formării prețurilor, astfel cum rezultă din organizarea comună.**
- 2) Este incompatibil cu Regulamentele nr. 120/67 privind organizarea comună a piețelor în sectorul cerealelor și 136/66 privind organizarea comună a piețelor în sectorul uleiurilor și grăsimilor un regim național care are efectul de a modifica, printr-o înghețare a prețurilor și prin cerința unei autorizații administrative, formarea prețurilor, astfel cum este prevăzută în cadrul organizărilor comune ale pieței menționate.**
- 3) Regulamentele nr. 120/67 și 136/66 asigură, în sectoarele de piață în cauză, cu efect direct pentru persoanele particulare, libera circulație a mărfurilor, în special prin eliminarea restricțiilor cantitative și a tuturor măsurilor cu un efect echivalent.**

Lecourt
Donner

Mertens de Wilmars
Monaco
Pescatore

Mackenzie Stuart
Kutscher

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, la 23 ianuarie 1975.

Grefier
A. Van Houtte

Președinte
R. Lecourt